

Tarih: 28.11.2025

Konu: Edep: İmanın Gözle Görülen Yüzü

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

اسْتَحْيُوا مِنْ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ...

Muhterem Müminler!

Peygamber Efendimiz (s.a.s) bir gün ashâbına, “Allah’tan hakkıyla hayâ ediniz!” buyurdu. Ashab, “Yâ Resûlallah! Biz zaten Allah’tan hayâ ediyoruz, elhamdülillah!” şeklinde karşılık verdi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem (s.a.s), sözlerine şöyle devam etti. “Hayâ, sadece sizin anladığınız manada değildir. Allah’tan hakkıyla hayâ etmek, bütün organları her türlü günah ve haramdan korumaktır. Dünyanın geçici nimetlerine aldanmamaktır. Ölümü ve ölümden sonraki hayatı asla unutmamaktır.” [1]

Kıymetli Müminler!

Yüce Rabbimizin insanın fitratında var ettiği duygulardan biri de edep ve hayâdır. Edep ve hayâ, Efendimizin de işaret ettiği gibi yaratılış hikmet ve gayesine uygun, insana yaraşır bir hayat sürme çabasıdır. Höddl, insanın nefsinin terbiye etmesi, kendini ve haddini bilmesidir. [2]

Müminler, kâmil insan olma yolunun edep ve hayâdan geçtiğini bilirler. Müminin söz ve davranışları edeple değer bulur. Edeple yapılan tövbe makbul olur. Dua ve ibadetler, edeple eda edilirse Allah’a yükselir ve sahibini yüceltir. Edep ve hayâyı kuşanan kalpte ancak hayır ve güzellik bulunur. Edeple konuşan bir dilden ancak hayırlı ve hoş sözler dökülür. Edep ve hayâ ile nazar eden göz, kendi ayıbını aramaktan başkalarının kusur ve noksanını göremez. “Söyle müminlere, gözlerini muhafaza etsinler.” [3] âyetinin terbiyesinden geçen göz, mahremiyet sınırlarını ihlal edemez.

Edep ve hayâ perdesine bürünen kulak, Rabbimizin hoşnut olmadığı her türlü söze kapalıdır.

Değerli Müminler!

İnsan her yaşta, her çağda ve her konumda edep ve hayâyı muhtaçtır. Edep, bizim medeniyetimizde üstün bir ahlâkî meziyet olarak değer görmüştür. Ancak bugün büyük oranda insanlık, bir edep ve hayâ mahrumiyeti, bir ahlak çöküntüsü yaşamaktadır. Günümüz dünyasında ahlâkî değerler giderek yozlaşmaktadır. Öyle ki, önceleri edep ve hayâ sahibi olanlar övülür, değerli görülürken, şimdilerde edepli davranmak ve hayâlı olmak bir eksiklik, bir zayıflık gibi algılanmaktadır. Edebe aykırı sözler sarf etmek ve ahlâk dışı davranışları alenî olarak işlemek ise ne acıdır ki kimilerince cesaretin, özgüvenin ve özgürlüğün göstergesi kabul edilmektedir.

Nice zihinler, gönüller ve bedenler edep ve hayâ ile yücelmek yerine edepsizliğin girdabında boğulmaktadır. Fitratı zedeleyen, ahlâkı zayıflatan, hayâ perdesini yırtan araçlar her geçen gün artmaktadır. Kimi sosyal medya ortamları, ekranlar, sayfalar her gün hataya teşvik eden, günahı tatlı gösteren, kötüye ve şiddete müsaade eden kareler yayınlamaktadır.

Aziz Müminler!

Müminler için hayânın, ahlâklı ve onurlu bir yaşamın anahtarı olmanın da ötesinde kişinin imanını yansıtan ve onu Rabbi katında değerli kılan bir vasıf olduğu unutulmamalıdır. Zira Allah Resûlü şöyle buyurmuştur: “Hayâ imandan neşet eder, (ehl-i) iman da cennete gider. Çirkin söz ve davranış ise kabalıktan ve kötü ahlâktan neşet eder. Kötü ahlâk (sahibi olanlar) da cehenneme gider.” [4]

Norveç Diyanet Hutbe Komisyonu

[1] Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 24.

[2] İsrâ, 17/37.

[3] Nûr, 24/30-31.

[4] Tirmizî, Birr, 65.